

Redacțiunea Administrațiunea
Tipografia:
BRASOVU, la mare nr. 22
Mia. și noaptea nu se re-
mesă. Măsurările nu se re-
trimite!

București de administrațiune:
Brașov, p. a. mare nr. 22

Inserate mai primosă în Viena
Hof- und Staatsdruckerei
(Otho Haas), anst. Schickel, Alois
Horn, J. M. Döcker, A. Oppel, J. Do-
nawitz, in Bu. ap. nr. 1. A. V. Gold-
berger in on. Meissel, in Bernat:
in Frankfurt: G. L. Damb; in Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o serie
garzonă pe o colona 8 cr.
și 20 cr. Imbra pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
sunt la tarif și favorabile.

Reclame pe pagina III-a o
seră 10 cr. v. a. sau 80 ani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIII.

„Gazeta“ este în fă-care și.
Abonamente pentru ANULU-Unită:
Pe unu anu 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.

PENTRU ROMÂNIA și străinătate:
Pe unu anu 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.

Se prenumără la toate oficiu-
postale din ținu și din afară
și la dd. colectori.

Abonamentul pentru BRASOVU:
la administrațiune, piațamare
nr. 22, etagiul I.: pe unu anu
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe unu anu 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Unu esemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.

Atâtă abonamentele câtă și
inserțiunile sunt a se plă:
inainte.

Nr. 203.

Brașov, Luni, Marți 11 (23) Septemvre

1890.

Brașov, 10 Septemvre st. v.
Alaltăeri s'au terminat manevrele prusiane din Silesia și cu ele și întrevăderea monarhilor la Rohnstock.

După-ce la Liegnitz s'a oferit oșpeților încoronat și prinților ultimul spectacul militar, făcându-se unu atac grandios de cavaleria, se dădu semnalul de încheiere a manevrelor. Împăratul Wilhelm, care era acompaniat de împăratul Franciscu Iosifu, de regele Saxoniei și de prinții germani, adună apoi în giurul său pe toți generalii și comandantii trupelor și în fața lor mulțami monarhului nostru pentru visita sa și pentru viul interesu, ce-lu documentează față cu armata germană, exprimându-și speranța, că Maiestatea Sa va fi dobândit convingerea, că armata germană nu este mai rea, decât a fost sub bunicul său împăratul Wilhelm I, și că această convingere va contribui a face să fiă totu mai strinsă și mai intimă alianța între cele două împărății.

Răspundându împăratul-rege Franciscu Iosifu I lauda, înainte de tote, tăria și hărnicia armatei germane, dăcându, că acesta este numai o garanția mai multă pentru tăria și durabilitatea alianței austro-germane.

Acastă nouă manifestația a amicitiei dintre cele două împărății aliate, câștigă o importanță deosebită după întrevăderea împăratului Wilhelm cu Țarul Rusiei la Narva. Urmările acestei întrevăderi au fost viu comentate de cătră diarele europene și între altele s'a exprimat, mai ales din partea rusescă, speranța, că Germania va influența în viitoru asupra politicei orientale austro-ungare în favoarea Rusiei.

Politica rusescă tinde fără îndoială de a slăbi legăturile dintre Germania și monarhia noastră și

cu ocașiunea întrevăderii dela Narva s'a datu pe față această tendință în modu demonstrativu.

Era în ziua de 18 Augustu când împăratul Wilhelm asistă în Narva la sərbătorea regimentului de gardă Preobrașenski. Se dădu unu dejun la care, ca în toți anii, Țarul băt în sănătatea împăratului Franciscu Iosifu, care și serbeză în această di ziua născerei. De astădată însă băt mai întâiu în sănătatea oșpelui său a împăratului Wilhelm și a armatei germane. Toastul fu salutat cu urale sgomotoșe. Asemenea fu întemplată cu urale toastul împăratului germanu pentru Țarul și armata rusescă. În fine împăratul Alexandru băt în sănătatea împăratului Franciscu Iosifu, se intonă și imnul austriac, der uralele lipsiră cu totul și cei de față ascultară imnul în mijlocul unei profunde tăceri.

Acestu incidentu e forțe caracteristicu pentru curentul, ce domnesce la curtea rusescă și e lucru firesc, că întelnirea dela Rohnstock, imediatu după cea dela Narva, nu pare nicidecum favorabilă acestui curentu.

Cu tote aceste unii comentatori ai întrevăderii dintre împărății Wilhelm și Franciscu Iosifu, susțin, că este posibilu ca la Rohnstock Germania să fi făcutu încercarea de a împăca diferențele dintre Austria și Rusia. Este forțe interesantă în privința această enunțațiunea organului prințului Bismarck „Hamburger Nachrichten“, care dăce, că ar fi o mare greșelă decât Germania ar voi să intervină în Orientu în favoarea Austriei. Germania, adauge numita foia, n'are nici cea mai mică cauză de a se abate dela programa prințului Bismarck, care nu s'a gândit niciodată a face în Orientu treburile Austriei în contra Rusiei. „Acastă ar plăce pôte interesanți-

loru lui „Pester Lloyd“, der imperiului germanu ar puté numai să-i strice.“

Principele Bismarck recomandă der Germaniei de a-și continua rolul de mijlocitor între Austria și Rusia „în interesul păcii.“

Față cu această vechiă programă germană suntă a se pune așteptările rusesci de-o parte și cele austriace de altă-parte. Fiăcare din aceste părți doresce și așteptă dela Germania ca să influențeze în peninsula balcanică în favoarea politice sale.

Intrevăderea dela Rohnstock se va comenta de cătră unele „conventiciale politice“, cum le numesce Bismarck, așa că acum Germania s'a ruptu cu totul de cătră Rusia și va ieși din reserva sa în afacerile orientale.

De faptu însă, ni-se pare, că tote au rămasu în starea de mai înainte. Împăratul Wilhelm se vede, că n'a pututu ajunge la o învoială practică cu Țarul și așa s'ente trebuința de a se alipi mai strinsu de aliații săi. Der nu se pôte gândi încă a schimba cursul politice germane de până acuma, în timpu ce tote au rămasu în stadiul de mai înainte.

DIN AFARĂ.

Intelnirea dela Rohnstock.

Din incidentul intelnirii Maiestății Sale Franciscu Iosifu I și a împăratului Germaniei la Rohnstock „Hamburger Nachrichten“ scrie unu articolu în care se dăce, că e probabilu o apropiere între Austria și Rusia. Foia germană dăce mai departe, că decât este în ajun o înțelegere între Rusia și Turcia privitoru la Bulgaria, atunci intelnirea dela Rohnstock va avé problema se înduplece pe Austria aș tocmi trebile în orientu încă înainte, pentru o eventualitate ore-care. Deși nu se scie hotărît, ce se va întempla în Rohnstock, se scie însă forțe hotărît, ce nu se va întempla. Nici odată

nu se va implini așteptarea, că Germania, de aici înainte, de dragul aliatei sale austriace, va înceta de-a se mai considera ca nemijlocit interesată în Orientu și pentru binele Austriei va păși la mijloc. Cu greu s'ar puté susține prospectele de pace, decât politica berlinesă ar căde în greșelă, de-a isprăvi afacerile Austriei în Orientu în contra Rusiei, ca și când acele ar fi ale sale. Politica orientală a Germaniei totu-deuna a fostu acomodată intereselor naționale germane și cei ce au aș puterea în mână tocmai așa puține cauze au de-a se întorce dela politica lui Bismarck, pe câtu de puțin ar presupune această Kalnoky despre o astfelu de întorcere a Germaniei.

Foile rusesci credu, că întelnirea dela Rohnstock nu va provoca nici o schimbare. După „Novoje Vremja“ contele Kalnoky nu pôte conta la aceea, că Austro-Ungaria va puté câștiga promisiuni dela Caprivi, în ceea ce privesce planurile sale în Peninsula-balcanică.

Turburări în Lissabona.

Scirile, ce le primesc diarele streine din Lissabona spunu, că în camera deputaților s'au ivit scene forțe turbulente și că orașul are aparența, ca și când ar fi în stare de asediu. Din tote părțile țerei au sositu diferite deputațiuni trimise cu scopu de-a înainta rugări să se retragă concesiunile făcute Angliei. Cabinetul și a datu demisia inaintea regelui. O scire mai spune, că deși guvernul a demisionat turburările iau dimensiuni tot mai mari. Pe stratele Lissabonei s'a întemplat întruna din serile trecute o adevărată luptă între poliști și popor. O telegramă spune, că mulțimea adunată pe piața Dom-Pedro a început să injure și să batjocurescă pe poliști. Poliștii au viut să aducă la ordine mulțimea, care însă ne voidu să se supună, s'a întemplat o vehementă ciocnire. Incepeau să sbore pietrele asupra poliștilor, cari la rândul lor au descăroatu revolvere. Situația a devenit și mai serioasă când o cetă de gardiști a mersu în ajutorul poliștilor. Mulțimea infriată s'a retu-

FOILETONULU „GAZ. TRANS.“

Torda város és környéke

de Orbán Balázs. Budapest, 1889. 4°, 479 p.
Dare de semă, de Silv. Moldovanu.

Astfelu deol la aserțiunea dia urmă a autorului, lipsindu i ori ce basă pozitivă, este de prisosă a mai reflecta ceva. Mai departe, pentru noi este indiferent, că peșterile „cetatea lui Balica“ își au numirea dela căpitanul Balica, s'eu dela unu altu Balica anterioru căpitanului. Cestiunea, care ne interesează în casul de față este, că ore Nichita Balica, căpitanul lui Franciscu Rákoczy alu II. și familia Balica, este română s'eu este ungerescă, după cum susține autorul. Eu cred, că e română și etă dovețile:

Scriitorul contemporan, Mihailu Csereny, despre care Flegler dăce: „ne luându în semă judecata egoistică a omenilor, în prefața opului său promite, că va scrie numai adevărul și și-a și ținută cuvântul“), vorbindu despre căpi-

tanul Nichita Balica, spune apriat, că e Română și apoi continuă: „er hoții sub porunca lui Balica și Fekete Vaszili“) au făcutu multe jafuri prin țără.“

Unu manuscris cu titlul: „Scurtă însemuare a întemplărilor mai însemnate și a istoriei Ardealului din anii 1690—1715“ (publicat în „Nemzeti Társalkodó“ din 1844 de contele I. Kemény), cuprinde referitoru la obiectul nostru, următoarele:

„In anul acesta (1712) s'a întemplat și aceea, că acel vestit căpitanu român („hires oláh kapitány“) Nichita Balica, pe care comandantii Curuților l'au folosit la multe lucruri rele, a fostu luat la gônă de cătră garnisona nemțescă din Clușiu“ etc.

Afară de aceste două documente istorice contemporane, avem unul totu atât de sigur din presentu, pe care nimenea nu-lu pôte trage la îndoială, anume este împrejurarea, că în Petridul de jos, așadăr în nemijlocita apropiere de Cheia-Turzii și de cetatea lui

Balica, există și aș familia română Balica, cu numeroși membri.**) De altcum se vede, că autorul asemenea a avut cunoscință despre existența acestei familii române în Petridul inferior, der după datina sa, de-o parte retace această, de altă parte voesce să întortoce adevărul, deorece vorbindu despre faptul, că Nichita Balica s'a susținut timpu îndelungat în Cheia-Turzii, dăce, că Balica a fostu favorizat și de împrejurarea, că „dincolo de Cheia, în Petridu, a avut cunoscui, er în Mischiu și Sân-Mihaiu a avut rudeni“ (p. 411, not. I). Adevărul este, că familia Balica e originară din Petridu, er o ramură secundară a ei, strămutându-se în Sân-Mihaiu, sub influința seucismului din scaunul Arișului s'a maghiarizat, der și-a schimbat și numele familiaru din Balica în Bajka, sub care numire există și aș.

Ac i erăși se repetă fenomenul,

**) Eu cunosc pe Todoru Balica, care e curatoru primar alu bisericii române gr. cat., apoi pe Nicolae Balica, cantor. Gerasim, Simeon, Iosifu Balica; dintre cei mai tineri este Pavel și Gavril Balica etc.

ce l'am accentuat la numele de comune din Transilvania, că adevă poporul român a păstrat numele originalu alu său: Balica, care se află și la istoricii vechi, pe când poporul ungeresc l'a transformat în Bajka.

Din aceste se pôte convinge ori și cine, că familia Balica a fostu română. De altcum se vede, că nici autorul nu se încrede pe deplin în cele ce scrie referitoru la naționalitatea căpitanului Balica, deorece, după ce ne spune cel mai ponderos motiv alu său, — credința tradițională a poporului din Mischiu și Sân-Mihaiu, — ca dovadă „eclatantă“ despre originea seuciască a lui, îl recomandă „atențiunii istoricilor moderni.“ (p. 412.)

Trecându din domeniul istoric, unde fără voia mea m'a tiritu autorul, la celu geografic, trebuie să observ, că cu formațiunea Cheii, va să dăce cu geologia ei, precum și cu geognosia nu se ocupă mai de aproape. Numai din unele observări fugitive putem vedé, că elu e de părere — de altcum corectă, — că la formarea Cheii-Turzii a conlucratu neptunismul, adevă apa a spălăcit și ros stâncile de calcă (varu), făcându-și cale de-a curmedușul muntelui.

* „A magyar történetbrás történelme“ de Alesandru Flegler, traducere din germană și public. în „Olcsó könyvtár“, nr. 38.

**) Acestu Fekete Vasile asemenea a fostu Român.

giat în cafenea Martino. Miliția i-a luat la ochi descărcând asupra lor puscile. În urma acestei mulți din popor au căzut greu răniți.

Scirile telegrafice mai nouă spun, că regele ținându cont de creșterea turburărilor are de gând se disolve camerele. Serpa Pimen e însărcinat cu compunerea ministerului. Regele a autorizat consiliul ministerial să proclame starea de asediu. Situația e îngrijitoare.

Procesul de presă al „Tribunei.”

Vorbirea de apărare a acusatului Ioan Macaveiu:

(Urmare.)

D-lor jurați! Sunt casur înșe, în car și foile d-vostre scriu adevărul, despre care eu vă vorbesc.

În diarul „Pester Lloyd” cetim: „Timpul nimicirii popoarelor a trecut. Ideia de naționalitate a făcut să se scoale înaintea ochilor noștri popore înmormântate și le-a condus la viață înflorită.” („Tribuna” Nr. 294—1889.)

Așa-der timpul perirei noastre a trecut. Forțe potrivite; avem așader să trăim ca Români în această patriă.

Voiesc acum a rectifica. d-lor jurați, șovinismul numit maghiar!!

Acest șovinism devine rău, devine periculos în momentul, când se lăgă de-o idee de „ideia de stat.”

Eu și Românii peste tot nu ne legăm de „idee”, ci ne legăm de patriă. Pentru noi există patriă și nicidecât ideia de stat, care sacrifică interesele iubitei noastre patrii.

Cu toate aceste această idee o potentă într-un mod revoltător pentru noi Românii din această patriă diarul „Nemzet”, când scrie unele ca aceste:

„Cea mai înaltă misiune, deși sună paradox, este, ca (națiunea) să se creieze pe sine: adevă, națiunea politică se devină în realitate națiune maghiară în înțelesul social și cultural, er Ungaria se devină stat național, și nu numai politic. La noi există statul ungar, der nu e încă gata națiunea maghiară, care să i umple cadrele.

„Națiunea politică maghiară există, această suplinesce poposul lui Verböczy. Acesta este Ungaria, der se nu ne amăgim: adevărată națiune maghiară nu există, numai rasă maghiară.” După „Tribuna” Nr. 245, 7 Noemvre 1889.

Este un ideal vecinier perdat...! Der de acest ideal să încercă a-l demonstra d-l Sipoș Orban, revisor școlar în Biharia. Etă ce scrie d-sa: „Să nu desperăm, va veni timpul, când se vor schimba treburile, când și în bisericile gr. cat. serviciul divin se va celebra în limba maghiară, ba chiar se vor înființa eparhii gr. cat. și greco-orientale maghiare.” („Tribuna” Nr. 269—1887.)

Etă, d-lor jurați, până unde merge un om..., care este în stare a ne ataca limba, în care trebuie să ne rugăm atotputernicului Dumnezeu în sfânta biserică, și care limbă ca limbă biserică este

În capitolul al VIII-lea se află descrierea piciorului de munte, numit simplu „Munte”, care este tăiat de Cheia-Turzii. În partea nord-vestică a acestui munte, lângă „drumul Mocanilor” (cale comitatensă), se află un isvor cu apă bună de beut, cunoscut sub numele „fântăna cea de pără” sau „fântăna lui Alecsandru împărat”, er mai spre sud pe marginea Cheii, în drăpta, se află locul numit „la urme”, (ung. „patkós kö” sau „lónyomos kö”), unde se vede o scobitură în pără, în forma unei uriașe potcove. Autorul ne spune, că poporul ungar aduce în legătură formațiunea acestora, cu tradiția despre Ladislau cel Sfânt și Cumani. Românii însă spun și cred, că urma acesta de potcovă este urma calului „Ducipal” (Bucephal) al lui Alecsandru-impărat, care a sărit cu stăpănul său peste cheia, er după săritură alergându pe munte și fiind înșetat, Ducipal a dat cu piciorul în stâncă, din care a isvorit apă curată, care isvoresce și curge și ad. Astfel cred Românii, că s-a născut fântăna lui Alecsandru împărat. (Va urma.)

aprobată prin atatea și atatea bule ale S. S. Pontifici ca limbă națională-biserică. Pentru această limbă mă lupt și mă voi lupta, sciind, că apăr o națiune conșciă de sine și conșciă de vitalitatea sa. Și Vă declar cu fruntea ridicată, că sunt mândru, că m'am născut creștin și Român. Er pentru creștinism și românism sunt în stare a suferi ori-și-ce din câte este în stare a suporta un trup omenesc.

D-lor jurați! Dați-mi voiă ca să nu Vă las în rătăcire față cu pasagiul din articolul învințit: „Ei séu noi”, în care e vorba de colonizarea Maghiarilor pe teritoriul României libere. (Aci d-l Ioan Macaveiu cetese pasagiul cu Dobrogea.)

Vedeți, domnilor jurați, cum s'au negles cu totul pasagele favorite națiunii maghiare? Căci ce este în acest pasagi ca și în tot articolul? Sunt nise suposiții logice, fără a fi puse ca tase politice, pe care ar fi a le rezolva cândva poporul român!!

D-lor jurați!! După-ce cred, că V'ati convins din vorbirea mea, că nu sunt trădător de patriă, nu sunt agitator și nici inamic al națiunii maghiare, ca și nici inamic al vre-unei naționalități, să ne întorcem către d-l procuror și să-i dăcem: De unde ai susținut cele descoperite în acasă? Vă rog însă pe D-Vostre d-lor jurați, a rămâne liniștiți și a judeca asupra nedreptății, ce mi-s'a făcut prin această acasă ca celui mai leal cetățen.

D-lor jurați! Voiesc a fini!! Inima și sufletul D-Vostre, precum și seninul minții D-Vostre au să hotărăscă astăzi față cu mine și față cu amicul meu, d-l Septimiu Albini. Abstrageți dela noi ori-ce favoruri personale. Abstrageți dela aceea, că eu am familia, care în acest moment așteptă cu nerăbdare verdictul D-Vostre. Abstrageți și dela aceea, că eu ca preot, stând pe basa legii, am deșteptat pe frații mei români, ca să-și păstreze onora națională și să nu se considere ca streini în această patriă; abstrageți și dela aceea, că fiul mei suflăscu cu multă neliniște așteptă și doresc a mă reintorci în mijlocul lor și a le descoperi cele petrecute astăzi; și mă judecați numai ca cetățen cu intenții bune și nobile față cu patriă și Tronul. Judecați-mă ca cetățen, după-om serie diarul „Kolozsvar”.

Diarul „Kolozsvar”, în unul din Nrii sei din Oct. 1887, scrie un articol, care de minune se potrivește cu actuala mea poziție ca fiu din popor:

„Vom găsi pe fii mei buni ai patriei, pe conducătorii mai serioși, pentru care conducerea nu e profesiune, ci misiune sfântă, pe cetățenimea, ale cărei interese mari și adânci nu sunt identice cu interesele de abonament ale diarelor respective, pe poporul, care iubesc vatra și familia, pentru care patriă nu este o lume de iluzii învechite, ori false, ci baza reală a intereselor dnilice.” (După „Tribuna” Nr. 234—1887.)

Vedeți-mă, domnilor jurați, că eu sunt fiu din popor! Nu sunt gazetar, nu trăsesc din abonamente, ci din muncă drăptă. Dumnezeu Vă lumineze mintea, și decă sunt culpabil mă condamnați, er eu am să mă supun justiției, pe care o respectez și pururea o voi respecta ca toți Românii.

SCRIRILE PILEI.

Bancă românească în Alba-Iulia. Mai mulți fruntași români din Alba-Iulia au luat inițiativa pentru a înființa o nouă bancă românească, pentru trebuințele poporului român din acele părți. Spre scopul acesta un comitet constituit în Alba-Iulia, cu data 15 Septemvre n. c. adresă către inteligenții și proprietarii români din comitatul Albei inferioare următoarea:

Invitare. După-ce în toate centrele românești din patriă, bărbați prevădători au înființat bance de împrumut amensurat lipselor populației noastre și încă numai ținutul Albei-Iulie nu a urmat cu fapta acel exemplu laudabil, însă pregătiri s'au făcut deja, — drept aceea spre scopul indicat avem onora a vă invita la conferință pe ziua de 27 Septemvre st. n. la Alba-Iulia. Conferința se va ține la 2 ore d. m. în localitatea școlii confesionale gr. or. — Subscriși: Simeon Micu, protop. gr. cat., Alecsandru Tordășianu, protopresbiter, A. Velicanu adv., George Filip, Nicolae Barbu, Rubin Pătița, advo-

cat; Ioan Munteanu, avocat; Mateu Nicola.

Dela manevre. „Egyetértés” dela 20 Septemvre aduce o notiță dela manevre, în care se dice, că întrebătu fiind ministru român de război, generalul Vlădescu, de către un diarist, despre pretinsa convenția militară între Austria și România, în casu de trecere forțată a armatelor rusești prin România în Bulgaria, ministru român să fi răspuns, că n'are nici o cunoștință despre așa ceva și că decă s'ar fi întemplat ceva în privința aceasta, el ar fi trebuit să fi informat de timpuriu.

D-l Ioan Ghica, ministru plenipotențiar al României la Londra, după cum este informat „România”, se va retrage din numitul postu din cauza bolii, de care suferă și care se agravează pe di ce merge.

Cu literatura diaristică ungară se ocupă într-un articol „Egyetértés” dela 19 Septemvre n. F. F. kossuthistă află, că la 1885 apăreau 488 diare ungară, er la 1889, 561; numărul foilor streine au crescut în acel timp numai cu 19, va să dice dela 218 la 237. Cu totul altfel stă însă lucrul, dice foia ungară, decă considerăm numărul esemplarelor foilor ungară, cari se ciclesc în țără, pentru-că ele stau în raportu întristător față cu foile streine, cari „năvălesc” la noi, mai alese cele germane, cari formăză un contingentu forte însemnat și vinu mai ales din Austria, propagă limbă streină și spirit strein; foile aceste agitază mereu populațiunea de limbă străină în contra statului maghiar; abia decă este în Ungaria casină, care n'ar abona foia germană ilustrată, și abia e în Budapesta restaurant, ori birtu, unde n'ar fi câte-o foia germană. Despre foile ungară de cele mai multe-ori nu se scie decă există? Foia ungară kossuthistă recomandă apoi ministru de comerț, ca în „interesul cauzei naționale” să mărească prețul intrării în țără pentru foile din streinătate, și anume: pentru foile de di să se plătesc 5 cr., pentru cele săptămânale 10 cr., pentru cele lunare 20 cr., er pentru broșuri 30 cr. v. a. Prin acesta crede foia kossuthistă, că s'ar împușina numărul esemplarelor foilor streine, ce se trimit în Ungaria și Transilvania.

Supărare naivă! Ce să-i faci, decă lumea dela noi nu se mulțămesc numai cu diaristica ungară.

Regele României se va reintorci în țără la 15 Septemvre v., er Regina la 25 Septemvre v.

Inaugurarea bustului lui Eminescu. Ieri sera la ora 8 $\frac{1}{2}$, scrie „Adevărul” de Sămbătă, studenții Universitari din Bucuresc au plecat cu un tren specialu pentru Botoșani și se vor opri numai pe la stațiile principale. Sunt peste 330 de inși, din cari sunt vre-o 20 reprezentanți ai diferitelor jurnale, și împreună cu simpaticul artist Julian, care s'a oferit a merge la Botoșani pentru concertul ce vor da studenții în folosul copiilor săraci. Studenții duc cu sine tot-odată și coronele pentru inaugurarea bustului lui Eminescu și anume din partea Asociațiunei generale a studenților din Bucuresc și Iași, a Societăței studenților în medicină, a Societăței studenților „Unirea”, a Societăței Tinerimea Română, a Societăței junimea studiōsă medicală israelită, a cetățenilor Botoșăneni și a Ateneului Român. Inaugurarea bustului e la 11 Septemvre v.

La școla liberă de sciințe politice din Paris, d-l Gaidoz, profesor de geografă și etnografă, va face un cursu asupra popoarelor din orientul Europei. În o parte a cursului, care se va face

în al 2-lea semestru al anului 1890—91, după cum spune „Românul”, se va tracta despre Români, originea și aspirațiunile lor.

De-o mare primejdiă fu scăpată Regina României pe timpul aflării sale la Conway Castle. Intendentul curței dete peste o bufniță, care dormia în edera, ce acoperia didul unei camere de jos, fără acoperiș. Regina și damele suitei sale se apropiară, der pasărea nu se mișca. Maj. Sa voi să privească la bufniță dintr'un punctu mai înalt al ruinei și puse piciorul pe un did micu, fără să scie, că edera acoperia o prăpastie de peste 19 metri adâncime. Funcționarul sări la timp și apucă brațul reginei, oprind'o pe loc. Intendentul povesti, că acum câți-va ani a căzut un om acolo, perțându-și viața. Regina mulțumi și societatea se întorci la trăsuri. După ce regina se aședă în trăsura, o fetiță de 5 ani, îmbrăcată în alb, îi remise o păpușă frumoasă în costum vechiu valon. Regina luă copila în brațe și încep să o sărute în aplausele mulțimii.

Supărări peste supărări. Mai dila trecute am înregistrat cătu de multu s'a supărat foia kossuthistă „Egyetértés” asupra ministru Szapary pentru o telegramă, în limba germană, ce ministru a adresat'o cancelariei cabinetului Maiestății Sale în Szekelyhid. Astăzi înregistrăm alte. Anume, foia ungară n'are odihnă, de ce Maiestatea Sa se intitulă așa cum se intitulă, adevă: „Wir Franz Josef der Erste von Gottes Gnade Kaiser von Oesterreich, König von Ungarn und Böhmen, Grosswojwod der Wojwodschaft Serbien etc.”, adevă: „...Impăratu al Austriei, rege al Ungariei și Boemiei, mare voivodu al voivodatului Serbiei”. E clar, dice foia kossuthistă, că titulatura acesta e în contra legeri, der totodată, ce înțeles are numirea „mare voivodu al voivodatului Serbiei”? În nr. dela 21 Septemvre „Egyetértés” se ocupă din nou cu titulatura Maiestății Sale, care aplicându-se greșit „vatăm constituția”, căci se trece cu vederea peste forma ce exprimă starea deosebită a Ungariei. Supărarea foiei kossuthiste vine de acolo, pentru-că cercurile oficiose ungară trecu cu vederea totdeuna peste „es”, adevă pentru-că nu se dice în titulatură împăratu al Austriei și rege al Ungariei etc. „Egyetértés” cere dela cercurile oficiose din Budapesta energiă și atențiune. Energiă față cu Austria și atențiune, ca adevă să nu mai vatăme constituția prin omiterea lui „es”.

Ce supărări naive kossuthiste!

Censură de avocat. D-l Dr. Ioan Vercerde, după cum ni-se comunică, în 1 (13) Septemvre a depus în Tergu-Mureșului censura de avocat cu succes strălucit. — Felicitările noastre!

Noua cale ferată dintre Deș și Zău se va preda comunicațiunei în 28 Septemvre n. c.

Concertu Hesshaimer și Popper. Programul concertului D-nei Leontina Hesshaimer, pianistă, și al d-lui Felix Popper, cellist, ce se va da în 13 (25) Sept. a. c. în sala otelului Nr. 1. cu concursul binevoitor al D-nei Marie Sellen și al D-lor N. Popovic și R. Lassel, e acesta: 1. a) Goltermann: concertu A-moll I și II pasagi; b) D. Popper: Polonesă, esecutată de d-l F. Popper. 2. Weber: Sonată în C-dur, Allegro, Adagio și Presto (perpetuum mobile) esecutată de D-na L. Hesshaimer. 3. G. Dima: a) „Dein gedenk ich Margaretha”, b) „Mir ist zu wohl ergangen”, c) „Wann ver-gess' ich dein”, cântate de d-l N. Popovic. 4. a) D. Popper: Concertu G-dur într'un pasagi, b) D. Popper: Danse espagnole esecutată de d-l F. Popper. 5. a) Chopin: Polonesă As-dur, b) Raff, Fantasia română (cântec de lăgan și

Horă), executate de d-na L. Hesshaimer. 6. a) Moliere, concertu 2. pasagiu. b) D. Popper: „Carnevalul spaniolu“, executat de d-lu F. Popper. 7. a) R. Wagner, cântecul de iubire din opera Walküre, b) H. Brückler, „Lind duftig hält die Maiennacht“, executată de d-lu prof. N. Popovici. 8. Liszt: II Rapsodii unguerești pentru 2 pianuri, executate de d-nele M. Selden și L. Hesshaimer. Acompaniarea la piano a luat-o asupra-și cu multă amabilitate d-lu R. Lassel. Pianul e un fabricat de Fr. Ehrbar. Inceputul la 8 ore sera.

Telefonul dintre Clușiu și Gilău este deja aproape gata. Câtă mai curând se va preda comunicațiunei. Cu totul costă 2000 fl. și este înființat pe speșele stațului.

In Ocna-Deșului locuitorul Makaria János, după cum spun foile unguerești, și-a schimbat numele în „Makkai“. — Fiă-i țărina ușoră, căci memoria binecuvântată de sigură nu-i va fi.

Vaporul „Taurus“, despre care se dicea, că s'ar fi cufundat, a plecat d-lile trecute dimineața dela Buyukdere la Constantinopol. Așadară nu la acest vapor se pôte raporta accidentul, de care au vorbit foile din Bucuresci, și după cari amă luat și noi notiță într'unul din nimerii trecuți ai foiei. Scirea despre plecarea vaporului „Taurus“ se telegrafiază din Viena.

Tergul de rimători dela Severin. La 30 Augustu situația acestui tergu era următoarea: Rimători intrați în tergu 3681; vânduți în interiorul țerei 851; vânduți pentru Steinbruck în Austro-Ungaria 111; rămași în selse 2719. Prețurile variază între 65 și 67 bani kilogramul; sănătatea vitelor este atât de escelentă, încât în cursul anului nu s'a ivit nici un casu de bolă.

Broșura d-lui Axentie Severu.

in lumină șovinistă unguerească.

Credem că lumea românească, are cunoștință de broșura, ce d-lu Axentie Severu a publicat-o nu de multă pentru lămurirea unui adevăr istoric, seu mai bine dîșu, pentru combaterea și respingerea, cu motive puternice, a unor învinuirii mai multă ca nedrepte, ce foile unguerești le-au isbit în fața eroului dela 1848 c'unu felu de lipsă de simț și de decență.

Foilor unguerești însă nu le-au căduțt nicicum bine adevărurile, ce d-lu Axentie Severu le-a spus în broșura d-sale, ba ar fi fost chiar o mirare când aceste foi, n'ar fi strigat și n'ar striga în gura mare, că „minciuni“ spune „négra figură“ din lupta pentru libertate.

De dragul „adevărului istoric“ deci o foia șovinistă din Clușiu publică în numărul seu dela 20 l. c. unu articolu eșit din condeiul cutărui Gyulai Farkus, care ar avé aparența să justifice cele susținute de colonelul conte Alexandru Teleky pe de-o parte, ér pe de altă parte să răstörne afirmațiunile întemeiate ale d-lui Axentie Severu, chiar și cu risicul de a se face ridicul.

Scopul nostru nu este să polemizăm cu d-lu Farkus, căci pe lângă că nu avem obiceiul de a prăda vorbe și timp, suntem convinși că d-lu Axentie Severu, va sci să răspundă pretinsului „istoric“ dela „Erdélyi Hirado“, care are pretenția de a vorbi „bine informat“ și de-a susține „lucruri neresturnabile.“

Inregistrăm d-er de astă-dată în resumat floricelele d-lui Gyulai Farkus din foia unguerească, drept un „speciment“ cum face densusul istoric.

D-lu Farkus, după o introducere plină de „grățiosități“ de stil, în care între altele i-se dice d-lui Axentie, că a fost un „haramia vezér“, (conducător de tâlhari), declară, înainte de a trece la „argumente“, că apărările și argu-

mentele d-lui Axentie ar fi „neadevăruri“ și „minciuni“, ér după ce-lu gratifică cu numirea de „bünöslelek“ (sufletu pécătos), începe a cita din scrierea d-lui Axentie unde se vorbește despre arderea Aiudului.

Nimicu nu-i adevărat din tôte aceste, esclamă cu emfasu d-lu Farkus, căci étă ce dice „Honvéd“, diar cotidianu, ce apărea în Clușiu, în Nr. 12 dela 1849 într'o notiță datată din Turda și subscrisă de Németh Lászlo:

„Scriu o întâmplare înflorătoare — sângele circulă în vinele mele ca o furtună vuitore. Aiudul, micul și insufletit oraș nu esistă mai mult. Er după améști au intrat în el 3 tribuni, după cum spun refugiați de-acolo veniți aici, pentru a face cuartire la 9000 Valahi tâlhari. Tabăra a intrat sera și îndată după sosirea ei — ulita unguerească, piața și tôte părțile unde nu ședeau Valahi au fost aprinse. Refugiații au auzit mai multe mii de împușcături printre flăcările orașului, ce ardea, pe cum se pôte crede au fost asasinați femei neapărate, bătrâni și băieți nevovați ș. a. Ceta desbrăcată de umanitate era condusă de Axenty...“

Apoi d-lu Farkus reproduce totu după „Honvéd“ Nr. 17 dela 1849 o altă descriere a pustiirii și arderei Aiudului, mai jos alta, ér și mai jos oitza o zamă lungă din „Nagyenyednek és vidékének veszedelme 1848—1849“, istoria scrisă de br. Kemény Gábor, în care între altele se dice, că pe când Aiudul ardea în cele mai grozave flăcări Axentie se afla în Ciumbrud și privia focul rădămatu pe unu gardu. Cineva a auzit din gura lui vorbe: „Vești dîșu lui Kossuth!“ Kemény mai susține, cum dice d-lu Farkus, că atunci când ómenii lui Axentie au plecat din Ciumbrud, în 8 Ian. 1849 sera spre Aiud, s'au întâlnit în drum cu străjile lui Prodanu, cari n'au voit să i lase în oraș. Ómenii lui Axentie reîntorcându-se i-au spus că li-s'a interdișu a intra în Aiud. Axentie atunci și-a adunat întregă óstea lângă Ciumbrud pe Murșul înghețat și i-a jurat („megeskette“), că cu ori-ce preț ei voru intra în Aiud.

Aici avem să însemnămu, că Kemény pune mare greutate pe cuvântul „megeskette“, ér d-lu Farkus, ca să aibă putere de „argumentare“ mai mare a lăsat să se tipărescă cu litere gróse dimpreună cu alte câte-va rânduri de vorbe.

Ca cel mai puternic argument însă d-lu Farkus, publică o scrisore a d-lui Lukács Béla datată din Budapesta, 18 Septemvre n. Scrisóra are menirea de-a nimici afirmațiunile d-lui Axentie, care dice, că densusul a mântuit în Zlatna din gura morții pe tatăl, mama și surorile d-lui Lukács Béla.

D-lu Lukács Béla declară de „neadevăruri“ afirmările d-lui Axentie și adaugă tot-odată, că tatăl, mama și surorile densusului au fost ucis cu toții la Presaca de cătră „Valahi“, unde au pierit și alți 600 de Unguri. D-lu Lukács o spune acéta hotărítu ca „un adevăr istoric“.

Aici d-lu Gyulai Farkus se opresce și declară sus și tare, că „Ó a Nagyenyed Herostratese“, ér pentru acéta gloriă elu (Axentie) a primit „decorații musculăscă și pensii...“

Argumentele d-lui Farkus, prin care ar voi cu ori-ce preț să încarce în spina d-lui Axentie pustiirea Aiudului și masacrarea multor Unguri la 1848—49, — lucru care l'au făcut Ungurii față cu Românii în dec de locuri — dispar cu totul față de doveșile, ce le aduce d-lu Axentie în broșura sa, care este și va rămâni o scriere de valóre în felul ei, în mânia tuturor dușmanilor, pentru-că cuprinde fapte și nu vorbe.

D-lu Farkus se provócă la isvóre istorice, care-și contradic, căci pe când foia „Honvéd“ susține, că Axentie era în Aiud în fruntea óstei sale, care a aprins Aiudul, pe atunci istoricul Kemény ilu pune pe eroul în Ciumbrud rădămatu de unu gardu și privind la focul din Aiud.

Cu astfel de dovești contradicțore nu se potă constata nici-odată „adevăruri istorice“!

Parastase pentru V. Alexandri.

La 3/15 Septemvre s'a ținut, precum ne spune „Tribuna“, o frumoșă serbare de pietate în Sibiu în amintirea poetului V. Alexandri. La inițiativa mai multor tineri inteligenți din Sibiu, s'a serbat în biserica gr. or. din suburbiul Josefín unu parastase pentru V. Alexandri. Ceremonia a fost pontificată de părintele I. Hannia, directoru seminarialu, cu asistența părintelui I. Papiu, protopopu, I. Ghibu, profesor seminarialu, P. Simionu, parochu, și a protodiaconului Dr. I. Crișan, profesor seminarialu. Cântările le-a executat corul seminarialu sub conducerea părintelui D. Cunțianu. Părintele Z. Boiu a ținut de pe amvonu o cuvântare funebrelă adencu simțită, care a mișcat pe publicu până la lacrimi. Biserica a fost plină de publicu. Catafalcul a fost împodobit cu două cununii din flori artificiale. Aceste cununii se vor trimite la Mircesci, ca să se pună pe mormântul poetului. Ele pörtă inscripția: „Dulcelu bardu dela Mircesci“ — „Tinerimea română din Sibiu.“

In 1/13 Septemvre s'a serbat în Suceva (Bucovina) unu frumos parastase în memoria marelui poetu, despre care „Czernovitzer Ztg.“ scrie următoarele: Inaintea unui publicu forte numeros a celebrat parastasul Archimandritu Ciuntuliacu în vechia biserica metropolitană. Clerul gr. or. a asistat în număr mare și în decursul slujbei a cântat corul junimei gimnasiale din Suceva.

In biserica s'au înfățișat somitățile tuturor autorităților, corpul profesoralu al tuturor școlor și școlarii gimnasiului superior gr. or., afară de acéta forte multe dame și domni. Preotul Berariu a accentuat, într'o vorbire scurtă și puternică, înalta și serioasă însemnătate a momentului. Elu dîșe, că nu numai poetul Românilor, ci cântarețul celor mai nobile sentimente ale întregii omeniri a încetat din viață; la cosciugul lui jelescu nu numai fii națiunei sale, ci tôte popórele! Mai mult de o jumătate de veçu lira nasecată a lui Alexandri a cântat doinele adencu simțite ale poporului seu; nici unu poetu n'a cunoscut mai bine poporul seu și nu l'a iubit mai mult. Acum, că e mortu, spiritul seu va trăi în vecl în poporul Românilor.

După sêvșirea ceremoniei parastasului, Archimandritul Ciuntuliacu a desfășurat o escelentă icónă de caracteru a poetului reposat, ale cărui versuri erau totu așa de bine cunoscute în palaturi, ca și n colibile țeranilor.

După rugăciune corul gimnasialu a cântat unu imn compus de profesorul din Suceva, Bumbaču.

Literatură.

In tipografia seminarului arhiepiscopalesan din Blășiu a eșit de sub tipar: „Elemente de Mineralogii, Petrografii și Geologii pentru a IV-a clasă gimnasială“. Intocmit după planul cel nou de învățământ și după înviațiunile ministerului r. u. de culte și instrucțiune publică, de Dr. Samuil Roth, directoru școlle reale superioare. Edițiunea a IV-a, tradusă de Alexandru Uilăcanu, profesorul la gimnasiul din Blășiu. Formatu mare 8° de 200 pag., conțindu în textu 164 de figuri. Prețulu unui exemplar: 1 fl. 20 cr. Traducătorul folosese ortografia cu semne.

Dare de sémă și mulțămítă publică.

Bandu, 18 Augustu 1890.*)

In 13 Iulie n. c. s'a arangiat în Bandul de Câmpii o petrecere de veră din partea inteligenței române din Bandu și juru în folosul școlor române din locu, alu cărui rezultat materialu a fost următorul:

*) Intârđiată din cauza lipsei de spațiu. — Red.

Percepțiuni: 119 fl. 60 cr., erogațiuni: 65 fl. 60 cr. Substragendu-se erogațiunile din percepțiuni, rămâne venitu curat 54 fl. v. a.

Sera la cassă au suprasolvit d-nii: Nicolau Manegutu 3 fl., Inția Marianu 3 fl., Dionisiu Simionu 4 fl., Sofroniu Oprea 1 fl., Alesandru Precupu 3 fl., Iacobu Macaveiu 1 fl. și Basiliu Turcu 60 cr.

Au mai incursu dela d-nii: Vasiliu Zehan 2 fl., Vasiliu Munteșcu 1 fl., Alexandru Suci 1 fl., Simo Géza 1 fl., Makai Lajos 1 fl.

Toți aceștia precum și aceia, cari ne-au onorat cu prezența lor, primescă pe acéta cale mulțămítă noastră publică.

Pentru comitetul arangiatoru:
Filip Popu, preș.
Stefanu Rusu, secretaru.

Telegrame.

Belgradu, 20 Sept. Se vorbește, că regența și guvernul au hotărít în unire de a pensiona pe Metropolitul Mihailu, din caúsă, că a vătămat în modu grosolanu stima ce o datoresce regelui. Metropolitul la Te Deum-ul ținut la ziua onomastică a regelui Alexandru a făcutu mai întâi rugăciuni pentru Tarul și numai după aceea pentru regele Alexandru. Se crede, că Metropolitul Mihailu va cere însuși demisiunea sa înainte de a i-se impune cu sila.

DIVERSE.

Snová georgiană. Impératul din Laodicea era chioru. Elu avea la curte unu pictor vestit. Impératul avea picu pe densus și voia, ca să i găsescă o pricină ca să lu omóre; de aceea îi dîșe într'o dî: — „Aș vré să mi faci portretul.“ Pictorul însă se gândi așa: „Vedú eu, că mi-s'a implinit cu viața. Decă voiu face pe impératul chioru, o să mé omóre fiindcă o să dîșe, că am fostu prea îndrăsnéț; și decă lu voiu face cu améndo ochii ér o să mé omóre, fiindcă o să dîșe, că portretul nu i séménă.“ Omul nostru se gândi mult, d-er în sferșit scapă de morțe. Lucră portretul înfățișandú pe impératul la vânătoare, trăgendu într'unu cerbu cu o pușcă și ochindú clipindú din ochiul stângu, de care era chioru.

Plóia artificială. O să avem de aici incolo și plóia artificială, acéta, se înțelege, numai în orașe. Inginerul franceș Mansonky, într'o broșură ce a publicat-o dîșele acestea, arată planul detaliat alu modulu cum s'ar puté preduce în orașe plóia artificială. Elu propune ca în orașe, unde sunt conducte de apă, să se așede, din distanță în distanță, nise mari căđi cu apă, din cari să se ducă în tôte părțile țevi gaurite și cari să se pótă mișca. Deschidendu-se țevile, apa ar căde ca plóia din înălțime de 15—20 metri și astfel ar uda o parte a stradei. Până atunci comunicațiunea s'ar face pe cealaltă jumătate a stradei. După ce s'a udat astfel bine jumătatea străđei, ar veni rândul pe cealaltă jumătate.

Unu colonel de 117 ani. — La 23 Decemvre viitoru se va celebra în Rusia anul o sută de când s'a luat Ismailul din mânil Turcilor. In guvernământul Pultava, este unu colonel rusu, Gritienko, care s'a distinsu cu acéta ocaziune, și care a și fostu decorat. Bătrânul acesta acuma e în vêrstă de 117 ani.

Cursul piețel Brașov

din 22 Septemvre et. n. 1890.

Banone românești	Cump.	8.85	Vând.	8.90
Argintu românesc	„	8.80	„	8.85
Napoleon-d'ori	„	8.6	„	8.89
Lire turcesci	„	10.20	„	10.25
Imperial	„	9.18	„	9.20
Galbini	„	5.25	„	5.30
Seris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—
„ 5%	„	99.50	„	—
Ruble rusești	„	143.05	„	144.05
Mărci germane	„	64.72	„	64.97
Discontul 6-8% pe anu.				

Editor și redactor responsabilu:
Dr. Aurel Mureșianu.

